

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE PI.

Pe un an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŪ L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sortari nefranate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N° 91.

Duminică, 26 Aprilie (8 Maiu).

1887.

BrașovŪ, 25 Aprilie 1887.

Se apropie anul de când a expirat convenția comercială și durează războiul vamal între monarhia noastră și între România. De un an de zile se tractează între guvernele din Viena și Pesta și între guvernul din București pentru încheierea unei noi convenții comerciale, fără ca să se pōtă ajunge la o înțelegere.

Și ceea ce e mai curios, în timp de un an publicul nostru încă nu s'a putut bine lămuri asupra pedecilor ce se opun încheierii convenției, căci răspunsurile miniștrilor la interpelările ce s'au adresat în camerele din Viena și Pesta în această privință a fost cât se pōte de neclare. Chiar răspunsul ce l'a dat unei interpelări ministrul de comerț austriac la 30 Aprilie n. în camera deputaților din Viena, într'un timp când se vorbea mai pretutindena că în curând vom avea convenția comercială, e foarte neclar, așa că nu-și pōte face nimenea idee despre stadiul în care au ajuns tractările.

Avemă însă ađi lămuriri amărūnțite din altă parte, și anume din parte românească. Din aceste împărțări reiese, spre mare părere de rău, că între ambele state există foarte mari divergențe. D-lu AurelianŪ, șeful delegațiilor români, cari au tractat cu delegații austro-ungari mai întâiu în București, ăr după aceea în Viena de două ori, publică în revista sa „Economia Națională“ un articol asupra tractărilor, în care arată că pedeca cea mare ce se opune încheierii tractatului comercial este convenția veterinară, propusă de monarhia noastră, care nicidecum nu e de natură a forma baza unei înțelegeri.

„Proiectul austriacŪ, ăice d. AurelianŪ, are mare asemănare cu convenția veterinară încheiată între Austro-Ungaria și Serbia și are foarte mare deosebire de convenția ce există între Italia și Austro-Ungaria. Amă declaratŪ de mai nainte, că nu putem admite ca comerțul nostru cu vite să fiă regulatŪ pe baza convenției cu Serbia; căci în ce privește legile noastre de poliție veterinară, România are dreptul a fi tractată ca și Italia. Suntem convinși, că guvernul nostru niciodată nu va încheia o altă convenție, decât o convenție favorabilă și totodată drăptă; din o convenție veterinară ca cea cu Serbia ar rezulta neajunsuri pentru comerțul nostru cu vite. Cerealele noastre se vândŪ foarte bine pe piețele occidentale, pe când ce privește pe Austro-Ungaria, vitele suntŪ acelŪ articolŪ ce ne interesează mai multŪ. De aceea trebuie să obținemŪ dela ea cele mai favorabile condițiuni pentru esportulŪ de vite, deorece în casŪ contrarŪ unŪ tractatŪ comercialŪ între noi și imperiulŪ vecinŪ ar fi cu totulŪ superfluu. Noi înțelegemŪ o convenție veterinară numai așa, ca comerțulŪ nostru de vite cu Austro-Ungaria nici chiar atunci să nu se întrerupă, când s'ar ivi la unŪ capătŪ alŪ țării epidemia de vite. Căci în stare normală, anume când nu suntŪ vite bolnave în nici o parte a țării, comerțulŪ trebuie să fiă liberŪ.“

D-lu AurelianŪ enumeră apoi punctele principale din proiectulŪ de convenție veterinară alŪ guvernelorŪ din Viena și Pesta însoțindu-le de observările sale.

„După acestŪ proiectŪ, Austro-Ungaria își rezervă dreptulŪ a opri cu totulŪ importulŪ de vite din România, în casŪ când în vre-o parte a țării se va ivi epidemia. Prin urmare granița va fi mai multŪ închisă, deorece ori când se vorŪ găsi câțiva boi bolnavi într'o comună ori într'alta. Dér pentru câteva casuri de bōlă în vre-o comună nu se pōte pune sub carantină o țără întrégă. Mai departe Austro-Ungaria își rezervă dreptulŪ ca, în casŪ când Germania, de exemplu, ar opri importulŪ vitelorŪ austro-ungare, să oprască

și Austro-Ungaria importulŪ vitelorŪ din România. IntrebămŪ acum: cum putemŪ admite, ca comerțulŪ nostru cu imperiulŪ vecinŪ să fiă supusŪ măsurilorŪ ce s'arŪ lua de o țără séu alta în contra lui? Dér se mai punŪ și alte pedeci spre a opri cu ori-ce prețŪ importulŪ nostru de vite în imperiulŪ vecinŪ. Așa de exemplu se cere, ca să importămŪ numai vite grase. După ce norme se hotărâse, care vită e mai grasă ori mai slabă? Cum amă puté consimți să se judece comerțulŪ nostru după o calitate atâtŪ de variabilă? Acestă nu se pōte admite. Mai departe se cere, ca vitele să se ducă numai acolo unde suntŪ abatorii publice (adecă unde se taiă vitele); cu alte cuvinte, comerciantulŪ de vite nu-și pōte duce vitele la tērgŪ deschisŪ, spre a și le vinde acolo cum îi place; se constrînge să mērgă cu ele la abatoriu ca să sufere acolo tōte neajunsurile, fără a-și puté afla dreptulŪ séu. Afară de acestă se mai cere, ca pentru fiecare ciredă de vite ce se esportă să se cēră o împuternicire deosebită, numindu-se în același timpŪ loculŪ, unde și în ce numărŪ au să se taiă vitele. Se pōte lua în seriosŪ o astfelŪ de formalitate? Ce comerțŪ pōte fi acela, care atērnă de împuternicirea autoritățilorŪ streine? Ori e permisŪ importulŪ în Austro-Ungaria, ori nu e permisŪ, dér ca să i se impună atâtea formalități, niciodată nu se pōte admite acestă. Pentru a se îngreui și mai multŪ comerțulŪ cu vite, se mai cere ca vitele cele grase să se importe în Austro-Ungaria numai prin anumite puncte de graniță și numai pe calea ferată ori cu vaporulŪ. Prin acestă proprietarii de vite din GorjŪ ar fi constrînsi să mērgă cu vitele până la SeverinŪ, ca să le ncarce în vagōne, li se sporesc astfelŪ cheltuielile, vitele slăbescŪ și peste totŪ comerțulŪ se îngreuiēză. Nu, acestă nu pōte fi scopulŪ unei convenții veterinarē. Austro-Ungariei din contră i se lasă libertatea a face comerțŪ de vite cu noi, fără a fi supusŪ acelorŪ formalități vexatorice. Și tōte acestea, fiindcă domniŪ din Pesta consideră România ca bāntuită de bōle epidemice de vite, pe care a le stinge n'are putere. Asta nu o putemŪ admite. AvemŪ legi veterinare de cele mai aspre și se aplică foarte severŪ, ca în ori ce altŪ statŪ civilizatŪ. De aceea nu putemŪ primi măsurile ce le au în gândŪ cei din Pesta. Pentru ca peste totŪ să se ajungă la o înțelegere între noi și vecinii nostri, rămâne numai unŪ mijlocŪ, anume a se primi ca bază convenția veterinară încheiată între Austro-Ungaria și Italia. După acestă convenție comerțulŪ de vite trebuie să fiă liberŪ în timpuri normale, adecă când nu există epidemia de vite; să se pōtă importa în Austro-Ungaria fără nici o formalitate, decâtŪ depunerea taxelorŪ vamale, decât ar exista de acestea. În timpuri anormale, când adecă ar exista undeva în țără epidemia de vite, din contră să se ia măsurŪ numai amărūnțite stipulațiilorŪ conferenței veterinarē din Viena dela 1872. Asta'i singura rezolvare, care ar garanta siguranța comerțuluiŪ nostru de vite. Dēcă acestă nu se pōte, atunci preferimŪ să rămānemŪ cum suntemŪ. Presupunerea noastră e că, decât domniŪ din Pesta insistă a încheia cu noi o convenție asemenea celei cu Serbia, motivulŪ este că ei dorescŪ a-și asigura câtŪ se pōte mai multŪ piēta austro-ungară, căutândŪ a împedea prin formalități concurența ce li s'ar face cu vitele noastre. Acestă presupunere nu se sprijinesce numai pe vorbirile rostite în camera din Pesta, ci chiar pe vorbele ministrului de comerțŪ Szecheny, care a declaratŪ pe față că elŪ caută să promoveze producțiunea națională. D-lu ministru are dreptate, dér când elŪ nu vrea să garanteze unei țări nici măcar comerțulŪ eu vite, atunci nici să nu pretindă ca granițele noastre să fiă deschise tuturorŪ produselorŪ fabricilorŪ austro-ungare. Ori ce s'ar

ăice: noi încă amă învēțatŪ ceva și nu mai putemŪ fi tratați ca poporațiunile orientale, cărora li se impunŪ tractate comerciale după bunulŪ placŪ și după conveniența puternicilorŪ state ale Europei.“

Lămuririle ce le dă d. AurelianŪ au produsŪ nedumerire în presa din Viena, care încă nu scia în ce stadiu au ajuns tractările, și cei din Pesta, vedēndŪ că prin aceste lămuriri suntŪ espusŪ a-și atrage împutări din partea pressei austriace, s'au grăbitŪ a rectifica prin „Bud. Cor.“ unele părți din articolulŪ delegatului romānŪ. Și anume ăice oficiōsa din Pesta, că nu e adevēratŪ cumcă Italia ar avē altŪ tractatŪ decâtŪ celŪ cu Serbia, dér chiar decât ar avē, România ar puté pretinde celŪ multŪ să i se facă aceleași concesii, ce e gata a i le face Italia. Mai departe ăice că nu e adevēratŪ, cumcă Austro-Ungaria ar fi pretinsŪ să se pōtă opri importulŪ de vite, în casŪ când ar izbucni în vre-o parte a Romāniei epidemia de vite; la acestă pretențiune s'a renunțatŪ de multŪ și s'a propusŪ numai ca, în casŪ când ar izbucni epidemia de vite, să se cēră pentru transportulŪ de vite numai certificatulŪ, că vitele nu vinŪ dintr'unŪ cercŪ bāntuitŪ de epidemia ori că n'au trecutŪ printr'unŪ astfelŪ de cercŪ. De asemenea nu e adevēratŪ, ăice „Bud. Cor.“, că Austro-Ungaria ar fi cerutŪ să se pōtă opri importulŪ de vite, în casŪ când Germania și-ar închide granițele contra vitelorŪ austro-ungare; la acestă pretențiune s'a renunțatŪ de multŪ. TotŪ așa e neadevēratŪ, că Austro-Ungaria ar fi propusŪ să lase a se importa numai vite grase; a propusŪ însă ca să se importe numai pentru tăiere, apoi fiă grase ori slabe. Despre pretențiunea, d'a se cere o deosebită împuternicire pentru ciredă de vite ce s'ar esporta în Austro-Ungaria, nici n'a fostŪ vorba la ultimele tractări; dér se înțelege de sine, că vitele numai unde e o supraveghiere polițienescă-veterinară potŪ intra.

GuvernulŪ austro-ungarŪ — ăice „Budap. Cor.“ — a mersŪ în concesii așa de departe, încâtŪ a declaratŪ că e gata să lase în timpuri normale nu numai cu totulŪ liberă trecerea peste granițe a vitelorŪ, naturalŪ că numai pentru abatorii, ci și a vitelorŪ de trasŪ înhāmate le carŪ. Dēcă ar fi fostŪ vorba numai de păstrarea pieței pentru vitele ungare, atunci guvernulŪ ungarŪ nici n'ar fi intratŪ în tractări. S'ar părē dér, că România nu e dispusă să accepte tarifulŪ vamalŪ ce i se cere în interesulŪ industriei austriace, încheiă oficiōsa din Pesta.

Cum vedemŪ chiarŪ din rectificările făcute de „Bud. Cor.“, principala pedecă a nencheierii convenției comerciale este cestiunea importului vitelorŪ și e numai o încercare de a-și spăla cei din Pesta mânilē, când ăicŪ că cestiunea esportului produselorŪ industriale austriace ar sta în calea încheierii tractatului de comerțŪ. Și apoi însăși „Neue freie Presse“ nu dă deplinŪ creșēmētŪ rectificărilorŪ ce le facŪ cei din Pesta, și cu deosebire se'ndoiesce de adevērulŪ celorŪ ăise de „Bud. Cor.“, cum că guvernulŪ austro-ungarŪ ar fi renunțatŪ la pretențiunea d'a se opri importulŪ de vite din România, îndată ce Germania ar închide vitelorŪ austro-ungare granița.

Cu tōte astea se speră chiar în Pesta, precum ne spune „Bud. Cor.“, că delegații romāni se vorŪ duce în curēndŪ la Viena ca să continue tractările și că e cu puțință să se ajungă la o înțelegere. Pōte că se vorŪ mai face concesii și dintr'o parte și dintr'alta, și că în fine totŪ se va încheia convenția comercială, dér din lămuririle date din București și din Pesta, și anume din observările făcute de d. AurelianŪ, șeful delegațiilor romāni, așa curēndŪ, precum amă dori, nu vomŪ scăpa de războiulŪ vamalŪ,

Cestiuni rusesci.

In „Gil Blas“ din Parisu discută unu ore-care Lwow unele cestiuni rusesci. Elu amintese cum Madame Adam a intervenit in zadaru in Rusia pentru *liberarea Poloniei*, apoi cum s'a dusu ea in Ungaria si a lingusitu pe *Maghiari*, cari suntu cei mei inverșunati inimici ai Rusiei si cari suntu multu mai detestați de Slavii uniți sub gloriosulu stegu alu Țarului decatu Germanii. Intențiunea d-nei Adam a fostu bună, der ea a compromisu numai pe Francia față cu Rusia. Acum ințelegu mai bine Francesii politica din Orientu. In cestiunea bulgară a statu Francia cu tactu pe partea Rusiei. Lwow amintese apoi vorbirea lui Lewakowski după imormentarea, cum dicea elu, „nenorocitul Kraszewski“, care a avutu scrintita ideă de a muri. Discutandū cestiunea polonă, Lwow ajunge la conclusiunea, că Rusia așteptă *momentulu războiului* între Germania și Francia, pentru ca să se socotescă in Orientu cu Austria și cu Anglia. Polonia are încă ađi să alegă între ruina totală și între *reinvierea ei sub vulturulu rusescu*. Numai admitendū acestu din urmă casu, pôte avé Francia simpatii pentru Polonia, căci Francia are trebuință de Rusia. Francia are numai unu amicū — pe Rusia. Popore micu, ca Poloni și Ungurii, dice Lwow, in ziua de ađi nu mai numără.

SCIRILE DILEI.

Sciri din Timișoara și Mehadia împartășescu, că la 13 Maiu n., de cumva nu se vor lua alte dispozițiuni, Impărătesa se va duce la Sinaia, ca să 'ntorcă visita părechei regale române. Regina României înainte d'a părăsi Mehadia, a trimisū Impărătesei două poezii compuse de densa dintre care una e dedicată Impărătesei, ér a două cântă frumșele naturale ale băilor herculane. Impărătesa multămi imediatu in personă Reginei, imbrățișă de repetite ori pe poeta și i dete o mică cunună de flori de pădure culese de propria i mână.

Delegați ai alegătorilor români din comit. Timișului pentru conferența din Sibiu suntu d-nii: Alexandru Mocsonyi, Pavelu Rotariu, Vincentiu Babeșiu, Georgiu Lazaru, Emanuilu Ungurianu, Zeno Mocsonyi, Antoniu Mocsonyi, Eugeniu Mocsonyi, Vasiliu Papp, Ioanu Popa (din Sibiu), Vincentiu Prohabu, Ioanu M. Roșiu, Simonu P. Davidu, Nicolau Posta. Ér alegătorii din Caransebeșu au alesu delegatu pe d. Ionu Ionașu, asses. și refer. consistorialu.

Fundamentulu aripei drepte a gimnasiului din Beiușu, care o zidesce episcopulu Pavelu, deja s'a aședatū și edificarea continuă neintreruptu, așa că la toamnă edificiuu întregu, cu renoațiunea aripei stânge dimpreună, trebuie să fiă terminate. Ni se mai spune, că in legătură cu edificiuu gimnasiulu se va zidi și unu internatu, pentru studenți s'eraci; zidirea o face Mazuchi, arhitectulu dela Blașiu.

Sasiu din Orăștia au hotărîtu să nu ia parte la alegeri. — Se voru fi convinsu in fine și ei, că n'au nici unu folosu dela alegeri.

Ni se scrie din Blașiu cu data 6 Maiu n.: „In 28 și 29 l. tr. a fostu aici inspectorulu scolasticu, d-lu Alesandru Páll, și a ascultatū la propunerile profesorilor și la răspunsurile studenților gimnasiali. După cum s'a exprimatū densulu, a rămasu deplinu satisfăcutu, cu deo-

sebite cu studenții cl. VIII gimn. L'au încântatū multu răspunsurile fluente și meduose ale acestora din literatură ungerescă, ceea ce l'a îndemnatu a dice, că de maturitate se parū a se deschide prospecte imbucurătoare. Totu pentru acești din urmă mai am de notatū, că in 13 și 14 l. c., se voru ține esamenele de clasă, in 16 l. c. scripturisticele, ér in 28, 29 și 30 Iunie esamenulu verbalu de maturitate. Amiculu. — Der răspunsurile din literatură română fi-vorū totu așa de fluente și meduose? Sperămū.

Ungurii agitază mereu in comitatulu Bihorului. Inspectorulu școlarū alu acestui comitatu, Sipos, observă in raportulu său din urmă ce l'a datu comisinei administrative, că in trei comune românesci a trebuitu să esperieze că „se lătescu învățaturī dușmănoșe statului, principii periculoșe și ură in contra rasei maghiare, se învață copii in școle cântece care mărescu pe lancu, se falsifică istoria și se ignorază constituțiunea.“ Inspectorulu școlarū a confiscatū cărți și texte de cântece și a raportatū ministrului Trefort. — Cine nu vede din acestu actū de „patriotismu“, că e vorba d'a nu se mai suferi copii români bihoreni să cânte românesce? Der părinții au datoriat ca, decă despotismulu ungerescu poruncesce in școlă nemaghiară, să-și învețe acasă copii a cânta românesce.

Calea feratū Beiușană se va deschide pentru publicu pe la 20 Maiu n.

Ni se comunică: Diecesa Oradană română gr. cat. încă va participa la serbarea jubileului de 50 ani alu Papei, care se va face in luna Decemvre anulū curențu. In consistoriulu ținutu sub președința episcopului s'au alesu ca delegați preoțesci: canoniculu Laurian și secret. episcopescu Rezei; ér ca delegați civili: deputatul Beiușului Wéghseő, și avocatulu Bónyi. Aceștia au de a merge și la Pesta, unde se voru ține conferințele pregătitoare ale tuturor catolicilor Ungariei. Sperămū că delegații civili voru avea timpū in Roma să dedice câteva momente și inspirațiunei pentru columna lui Traianu!

Foia kossuthistă din Clușiu se lęgă de industriașulu din Deșiu Kremer, fiindū că sacii lui de făină au inscripțiunea germană „Deeser Dampf-und Kunstmühle“. — Ce să-i faci decă Ardealulu nu e ungerescu!

„Georgiu Lazaru“ este numele unei noue reviste pentru educațiune și instrucțiune, ce apare dela 15 Aprilie a. c. in Bărladū sub conducerea unu comitetu constătorū din: S. M. Haliță, ca primu-redactoru, G. Constantinescu R., Gh. Ghibănescu, Gavrilă Onișoru, V. G. Diaconescu, I. Apostolescu. Scopulu acestei reviste — se dice in prefață — este mai întâiu de tôte răspândirea culturai in generalu și a cunoscintelor pedagogice in specialu. Invățatorulu ruralu, profesorulu și profesora voru afla in această revistă scrieri cari îi privescū de aprôpe și cari contribue in liniă directă la deșteptarea lorū pe terenulu pedagogicu. Se va ocupa totodată această revistă și de produsele intelectuale ale poporului nostru, consacrandū in fiă-care numărū câteva papini literaturai populare. Numărulu primu din această revistă conține: o adresă a Redacțiunei către cetitori; Necesitatea înființării unei școli secundare de fete in Bărlad, de Ghibănescu; Țeranulu și boerulu românū față cu politica rusescă in secululu XVIII, de Constantinescu; Metodulu și învățământulu intuitivū, de Apostolescu; Bu-

letinū pedagogicu, Bibliografiă. Pe anū costă abonamentulu pentru Austro-Ungaria 3 fl. v. a. — Dorimū succesu și viețā indelungatā noului țiarū!

Lucrările pentru calea feratū Murășu-Ludoșu-Bistrița s'au sisatū din cauza diferențelor ce s'au ivitū între sub-intreprințetoru și intreprințetoru principalu.

Ni se scrie: Stăna de vale botezată de Ungurū „Bihar füred“, locū de cură climatică in munții Bihorului s'a datu in arendă teatralistului dela Budapesta cu numele Solymosy. Publiculu dice că la începutu trebuia să se găsească o firmă mai solidă, carea să îngrijescă multu de confortulu și comoditatea publicului, ca de pro-pagarea „patriotismului“ kulturegyletistū.

Teatru ungerescū. Astăseră se va juca „Vasgyros“, dramă in 4 acte, tradusă in ungeresce după Ohnel ér mână séră, Duminecă, se va reprezenta „Budav megvétele“, dramă războinică.

„Convorbiri literare“, revista lunară, ce apare in Bucuresci sub direcțiunea d-lui Iacobu Negruzzi conține in numărulu său dela 1 Aprilie: Desrobirea țeranilor in Moldova, de Al. Papadopolu Calimah; Satira IV. de I. Negruzzi; Conu Alecu Zăcănescu (novelă) de Dnilu Zamfirescu; Don Quijote dela Mancha, trad. de S. G. Vargolici, — de Cervantes; Școlile românesci din Macedonia, de Teodoru T. Barada; Scațl, de I. N.; Dile de toamnă, Mariei (poesii), de I. N. Romanu; Academia Română; Corespondență.

„Romänische Revue“, revistă politică literară, apară odată pe lună in Reșița sub direcția d-lui Dr. Corneliu Diaconovich. Fasciculu IV de pe Aprilie conține: Ioan Popasu (cu portretulu); Das Renegatenhum in Ungaru Rundschau (Die magyarischen Gelehrten — Gesellschaften. — Aus dem Königreiche Romänien. — Die magyarische nationale Idee); Nestor der russ. Chroniken und seine Wolohen, von Simeon Manguica; Des Zigeuners Schaf. von M. Harsu; Aus dem Buch der Liebe. Rudolf Bergner; „Documente zur Geschichte der Romänen“ 1199—1345, von N. Densușianu.

Sinodulu archidieceșanū din Sibiu.

Sibiu, 17 Aprilie 1887.

Ședința a patra (urmare.) Raportulu generalū al consistorului archidieceșanū ca senatū episcopescū, cetitū in numele comisiei financiare de dep. Rubinu Patitū s'a primitū ca basă a dezbateri speciale. Punctele privitoare la ședințele senatului episcopescū, la piesele nesolvate și neresolvate, la administrațiunea fondurilor și fundațiunilor archidieceșane se iau spre sciință cu propunerea dep. Hannia, că consistorulu este îndrumatū a rezolva câtu se pôte mai curându piesele neresolvate in specialu regulamentulū pentru internatulū seminarulu Andreianu. Privitoru la taxa sidoxială, constatandū comisiunea, că nu s'a satisfăcutū concludulu sinodului din 1886, deorece actulu respectivū nici ađi nu e espedatū și nu s'au făcutu nici pașii de lipsă pentru a se stabili cifra esactă a pretențiunilor erariului, propuse să fi îndrumatū consistoriulu a espeda reprezentațiunea făcutū in cauza taxelor sidoxiale, încă in decursulu sesiunii.

Președintele dice că nu se pôte indeplini această in decursulu sesiunii, deorece afacerea fiindū forte importantă, și-a rezervatū traducerea maghiară, pe care însă n'a avutu timpū să o facă. — Raportulu Patitū regretă că se amână și astfel de cestiuni importante.

FOILETONU.

Strigăturī populare din Chioru.

culese de

Ioanu Bonațiu, învățatorū in Tolgieșu.

Prinse mama și mă dete
Rămânendū grădina verde,
Decă io m'am măritatū
La grădin'am alergatū,
Florile le-am blăstămatū;
Creșteți flori și nu'nfloriți
Că mie nu-mi trebuiri,
Creșteți flori ca gardurile
Și-astupați prilazurile
Să vă sufle vânturile.

Merge Ionu celū frumosū
La cōșă, la ritū din josū,
Să cosescă ritū cu rouă
Rupă-i-se cōșă 'n două,
Să vie, să-o tocmescă,
Cu mine să vorovescă.

Cărărușă p'ingă șură
Trece badea mă 'ncunjură;
Bade, nu mă 'ncunjura,
Că nu mi-i de dumneta,
De mi-ar fi de dumneta

Totu in urmă ț-ai călca
Și-ai căta de mai lua.

Dorulū meu pasce ovēsū,
Pe la Șomcuta pe șesū;
Dorulū meu mănăncă mure
La Iadără sub pădure;
Dorulū meu pe unde sbōră
Nu-i pasere să-lū obōră;
Dorulū meu pe unde umblă
Nu-i pasere să-lū ajungă.

Maică, la inima mea
Este-unū norū cu plōe grea,
Fântână de voiă rea,
Fântână cu trei isvōrē,
Care-a bea din ea să mōră,
Dōr'orū bé dușmanī de-ai mei
Să crepe inima 'n ei.

Tu fată, din doi părinți,
Ce gândesc de te măriti?
Să sci cum îi măritatū
Ai ședē la mă-ta fată
Și-ai mănca 'n trei țile-odatū
Și-atuncea cōjă uscată,
Și ț-ai căta de fetiă
Ca popa de vangheliă.

Fost'amū și noi trei surori,

Ca și-o crēngă cu trei flori,
Crēngă-o mănca vermele
Ca pe mine relele.
Să scii maică trailulū meu
N'ai durmi nōptea de greu,
Te-ai scula la međū de nōpțe
Și mi-ai ruga mie mōrte
Cu surorile cu tōte
Ori să mōrū, ori să trăescū,
Să nu mă mai necăjescū.

Domolită-i frunța-'n fagu
Supărată-sū, ce să facū?
Domolită-i frunța 'n codru
Supărată-sū de nu'i modru.

Țucu-ți lele gura ta
Sera și dimineța
Preste și totū de-una,

Dragile mele surori,
Cătați și de-a mele flori,
Le pleviți și le udați
Decă-orū cresce, vē 'n struțați;

Nu sta lele-acolea parū,
Că te-orū vedē din Chioarū
Șiorenii-sū rei la gură,
Și te-or lua 'n mare hulă.

Celū ce mănă plugu bine

Pôte bé că mai rămāne,
Celū ce mănă plugu rău
Trece p'angă fāgādeu
Și dice că vinu i réu.

Frunță verde de iemnu scrisū,
Tinerelū drăguțū mi-am prinsū,
Da l'am prinsū intr'o părere:
Ca să vedū ce minte-avere,
De-a avé o minte ré
Trei țile multū mi'orū părē,
De-a avé o minte bună
L'oi iubi unū anū și-o lună.

Cāndu-mi jocū cu cine-mi place
Carnea pe mine se face,
Er cu care mi-i urtū
Carnea se face pāmēntū.

Bārbate, māndre bārbate,
Multū ai totū țisū că mi-i bate,
Că cu ochii m'am uitatū
După unū voinicū din satū,
După acela m'oiu uitale
Cāi dela noi de pe vale.

Bunu-i vinu și berea
Și gura dela lela,
Bunu-i vinu marmazeu
Cāndu'ū béu cu cine vrēu-

Comisiunea constată, că biblioteca arhiepiscopalească se află totuși în starea de mai înainte și propune să se pună în ordine cât se poate mai curând. Mai constată, că starea tipografiei arhiepiscopalești e și mai rea și propune să se facă o anchetă prin trei membri ai sinodului, care pe speșele celorlalte vinovați să facă socotelile restante ale tipografiei și să cerceteze amănunțit starea tipografiei, despre care apoi să raporteze. — Presidiulul dăce că socotelile sunt deja făcute, dăr încă nu sunt revăzute de consistoriu. N'are nimic contra unei anchete, dăr nu găsește practic acest lucru. — Raport. Patia dăce că trebuie să meargă odată lucrurile în regulă. Tipăriturile, de exemplu, se neglijează; lipsesc cele mai necesare cărți bisericești, precum liturgiere. „Telegraful Român” consumă mult mai mulți bani decât venitul ce-l are, sunt o mulțime de datorii vechi neincasate. — Presidiulul încă își exprimă dorința d'a se face lumină în această chestiune. — Dep. Nicora e nedumerit, de orec vede că lucrurile nu se îndreptăză, ba sunt așa de incurcate, încât nu pot deputații sinodali să facă o dare de seamă celor ce-i trimit în sinod. Se alătură la propunerea comisiunii financiare. — Dep. Măcelaru intrăbă, din ce cauză nu au socotelile și inventarul? — Presidiulul dăce că nu pte să spună tte. N'a fost destul timp până la întrunirea sinodului, ca să pta revede consistoriul socotelile. — Dep. Hannia dăce că trebuie să fiă la mijloc o pedecă și intrăbă, decă această pedecă nu se pte delătura? — Presidiulul dăce că nu scie de unde să începă, deși bunăvoința are, căci lucrăză tta dăia. S'a gândit mereu ca să se facă lumină în această chestiune, de orec densul nu se pte ocupa în prima lină cu afacerile comisiunii tipografice, ci cu ale consistorului. — Raport. Patia doresce să fiă odată lămurit sinodul. Recomandă spre primire propunerea comisiunii. — Presidiulul n'are nimic contra anchetei. Cu privire la liturgiere, presidiulul împărtășește, că de aceea nu se mai tipăresc, pentru că s'a decis ca ele să se tipăresc cu litere latine. Trebuie să premeargă o cenzură bisericească și spre scopul acesta a trebuit să se pună mai înainte în înțelegere cu Metropolitul României. — Se primesce apoi propunerea dep. Cosma, ca însăși comisiunea să fiă însărcinată cu revizuirea socotelilor tipografiei. — Celelalte puncte din raportul consistoriului s'au luat spre știință.

Județul Prahova, (România), 12 Aprilie n. 1887.

Onorate d-le Redactor! Deși sunt 5 luni de zile de când mă aflu în România, dăr până acum n'am avut încă destulă ocazie pentru a studia cu serioasă atenție economia agricolă din aceste părți. Din cunoștințele ce mi le-am câștigat însă aici în timpul primăverii, vrău cu ocaziunea acăsta să recomand on. cetitorii ai „Gazetei” unele sēmănturi de furagiere vivace, cari cred că ar pute servi la îmbunătățirea soției popoului nostru agricultor din Transilvania, unde în urma comasărilor ce se termină acum, mulți din fii popoului nostru vor căpeta nisce locuri rele, pe cari nu vor ști cum și în ce mod să le cultiveze pentru ca să pta trăi de pe ele.

Locurile cele mai serece, pe delu ori șes, este bine a se sēmna cu ghizdeiu séu esparcett, un soi de ierbă, care crește mai cătu lucerna de mare și se pte cosi. de 3—4 ori pe an. La un pogon de 1200^m trebuie 60 kilo sēmăntă. (50 kilo costă 10 fr. 50 bani).

Locul însă trebuie bine arat și grăpat; apoi prin Martie încă odată bine grăpat. În anul primu se cosese odată, din alu 2-lea an apoi de câte 3—4 ori.

Nu mai puțin este de recomandat pentru fēnațe fēnul așa dīs frantūsescū, care încă este un nutreț escelent și ține 4—5 ani. Acesta este a se sēmna în unele locuri mai rele precum și în fēnațe, după ce se ară bine, ca și locurile sēmăntate cu ghizdeiu; 50 kilo sēmăntă din acăsta ierbă (nemțesce: Reigrass) costă 35 fr. 45 b. și pentru un pogon se cer 60 kilo.

În locuri apătoșe, după ce li-se face scurgerea, trebuie sēmăntată: *agrostis alba* (nemțesce: Fioringrass), care face frunze late și e dulce. Pentru un pogon se cer 40 kilo (50 kilo costă 32 fr. 45 b.)

Renumită e și ierbă americană, care în patria ei se cosese de 7—8 ori pe an și e vivace, la noi însă nu se pte cosi mai mult ca de 3—4 ori pe an, dăr cu tte acestea e rentabilă. La un pogon se cer 10 kilo sēmăntă (10 kilo costă 20 franci).

Mult se pot îmbunătăți fēnațele, decă se grapă bine primă-veră, se sēmna cu ierbă frantūsescă, ghizdeiu și ierbă parfumată, numită *xantum moderatum* prin care fēnațele capeta un miros forțe plăcut și este un nutreț, pe care vitele îl mănăncă cu gust.

Tte aceste și alte soiuri de sēmăntă se pot procura dela sēmăntarul Edmund Mautner în Budapesta.

Știu că aceste ierburi nu se prea sēmna în Transilvania și tocmai de aceea m'am vedit îndemnat a atrage asupra lor atențiunea cetitorilor acestui prețit dăiar.

N. Oprea,
agri- și viticultor la direcțiunea filoxerică
în Județul Prahova

Varietați.

Femeile germane în 1870.

Provocările dănice, adresate Francei de cătră dăiarele germane, au probat încă odată — scrie dăiarul

francesu „Figaro” — că egemonia Germaniei nu e stabilită pe base așa de solide după cum s'ar crede.

Mai alesu cu ocaziunea alegerilor pentru Reichstag, dăiarele au început să reediteze cea mai mare parte din clișeurile dinaintea răboiului din 71, însă s'au ferit să arate și cealaltă parte a medaliei. Să le arētăm noi aceste fapte, așa cum au fost scrise la acea epocă de dăiarele germane.

Să vedem ce simpatia aveau femeile germane pentru rāniții și prizonierii francesi. Să lăsăm pe jurnaliștii germani să vorbescă și să ne servim chiar de rubrica lor proprie.

Die Anbetung der Franzosen! (Adorația Francesilor.)
Berlin, 22 August 1870. În urma purtării simpatice, ce d-nele însărcinate cu îngrijirea prizonierilor arată cătră ei, atāt aci, cătu și în alte locuri, e cu desăvșire interdiș d-nelor d'a mai intra în gările prusiene în timpul trecerii convoiurilor. (Beilage des Schwab-Mercur, 27 August.)

Leipzig, 25 August. În nenumărate rēnduri presa a arātut că adorația Francesilor a trecut ori-ce margin. Prin acăsta purtare, damele inegresc renumele femeilor germane. Celu mai bun mijloc de a le face să se lase de acăsta adorația pentru Francesi ar fi să se publice numele prin jurnale. („Mainer Zeitung.”)

Giessen, 27 August. „Gazetei de Maiența” i se scrie următoarele: Ieri a sosit un convoi de prizonieri francesi. Sub-oficerul escortei se plāngea de ura prizonierilor contra lui și observă că cei mai mulți din ei au cuțite. Comandantul convoiului ordonă ca tte cuțite să fiă luate dela prizonieri. Intrebați în urmă asupra provenienței acelor cuțite, sub-oficerii turcoșilor rēspunseră, că acele cuțite au fost luate dela, ei când au fost făcuți prizonieri și că li s'au dat înderāt când erau în lazaretul dela Francfort de cătră barona B.

Bingen, 28 August. În lazaretul unui oraș micu din Hessa renană, unde erau mai mulți rāniți prusieni și francesi, s'a petrecut un fapt de necredut. O damă germană a trimis unui Francesu un frumos buchet. Preotul lazaretului vēdendū acăsta, adună îndată comisiunea sanitară a acelu lazaret și votă o hotărire prin care se interdișea intrarea persōnelor străine în sălile bolnavilor. N'ar fi mai bine să se publice numele acelei frumoșe? intrăbă „Gazeta de Maiența.”

Bromberg, 1 Septemvre. „Ostdeutsche Zeitung” istorisește faptul urmator: Unui sergentu prusianu, care prin bravura lui căpătase comandamentul unui convoi de prusieni, îi veni rău în urma unui drum lungu ce-l făcu. Aflāndu-se în gara noastră, vede o femeie apropiāndu-se de un vagonu în care erau Francesi, ducendū pe o tavă mai multe farfurii cu bulion. Sergentul ceru să-i dea și lui o farfurie cu bulion. Atunci ea îi rēspunse: Nu e pregătit pentru voi ci pentru d-nii oficeri francesi. Sergentul furios d'acestu refusu, dādū o lovitură în tavă și vārsă farfuriile cu bulion. Amica Francesilor se retrase forțe supērātă.

Munich, 19 August. „Neue Nachrichten” publică următoarele: Unu inamic rānit inctetă de a mai fi inamic, asta așa e, însă cu o diferență să nu se facă deosibiru între inamic rānit și amic. Din nefericire multe din dōmnele nostre țin mai mult la inamic de cătu la rāniții noștri. Am vedit noi singuri cum dōmnele dădeau buchete de flori și bombone prizonierilor francesi și nici nu se uitau la soldații noștri. Doctorii spitalelor se plāngū necontenit de invasia damelor unde sunt soldații francesi rāniți. O damă din societatea înaltă a convorbit într'o dă două ore cu prizonierii rāniți, le-a dat flori, portocale, siropuri, fără măcar să se gāndescă a arunca o privire și asupra rāniților noștri. Prin urmare nu trebuie să ne speriām decă Francesii credū, că sunt ca la ei acasă, când vedit că damele nostre se grăbesc așa de tare să-i viziteze. Celu mai simplu mijloc d'a curma acăsta stare de lucruri ar fi să se interdișă damelor d'a visita spitalele.

Indată însă jurnalele se schimbă cu totul; ele încep a publica o mulțime de protestări indignate. Etă câteva probe din acele protestări. Ele par a eși din aceeași oficină:

Cătră femeile și fetele germane!

Cu mare părere de rău cetesc de câteva zile prin jurnale adorațiunea și simpatia ce au femeile germane față cu prizonierii francesi mai ales prin spitale și pe la gări.

Le adresez aceste cuvinte: Cum se face că nu vedeți deosebirea ce e între iubirea aprōpelui, inamicului și propria vōstră conștiință lovită? Inima vōstră nu vē spune care e adevēratul simțemētū patriotic? Cum puteți voi să dați flori acelor, cari pte au dat lovitura de mōrte acelor pe care voi iubiți? Nu sunteți lipsite de conștiință, când arātați atāt interesu inimicului și nu vē uitați cătu de puțin la aceia, cari au suferit și și-au vērșat sāngele pentru voi? Ce sunteți de faceți astfel de lucruri? etc. etc. („Mercur-Suabe” 25 August). *O femeu germană.*

„Correspondența” publicată în dăiarul „Mercur Suabe” din 25 August: Am cetit cu indignare în dăiarul d-vōstră, că acum câteva zile mai multe dame germane au speriatu chiar pe Francesi prin simpatia ce o arātău față cu ei dāndu-le flori, bombone prājitur. Trebuie să ne gāndim, că în momentul când femeia germană trebuie să susțină moralmente pe luptătorii noștri, să fiă demnă de iubirea lor, ar trebui să se abțină dela o astfel de purtare echivocă. Ar fi injositor ca acei cari își pun viața în pericol pentru libertatea și onōrea Germaniei să fiă siliți a roși în fața inamicului de purtarea femeilor lor. *O tineră fată germană.*

„Mercur Suabe” publică următoarea scrisore a unei dame germane: O societate de dame ce s'a formatu de curēndū trebuie să inspire milă și dispreț din partea tuturor. E cu neputință să înțelegem cum femeile germane pot să facă o primire așa de strălucit inamicilor noștri fără să se ocupe cătu de puțin de frații noștri! Nu e d'ajunsu că poporul nostru, timp de mai mulți secolu n'a avut nici o idee de patriă, nu e d'ajuns că Germanii tot-dēuna au căutat să imiteze în tte pe Francesi, că mai alesu Germanii de sudu erau mai francesi ca Francesii, că femeile germane ceru să le dăci *Madame*, se cred că sunt mai superioare în tte de cătu cele lalte femei, nici nu era d'ajunsu atata, a trebuit să vedem pe femeile germane pierdendū ori ce noțiune de demnitate! Cine nu înțelege că aceste femei facu dezonōre națiunei germane arātandū atātă simpatia față cu inimicii noștri.

Același dăiar publică la 4 Septemvre altă scrisore: Cu mare părere de rău cetesc în jurnale despre chipul nepatriotic cum se pōrtă damele nostre față cu prizonierii francesi mai ales pe la gări. Cum! nu se uită la bravii noștri soldați și arātă atātă simpatia față cu aceste orde, cu cari Napoleonu a voit să invadē țera noastră! Ce trebuie să dăci despre noi bărbații noștri, frații și fii, cari sunt în răboiu, când cetesc în jurnale asemenea lucruri? Nu trebuie să ne desprețuiască ei? Nu trebuie se li se rupă inima de durere? *Ema L...* (În numele mai multor dame.)

(După „Telegraful” din Bucuresci).

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.”)

BERLIN, 7 Mai. — Proiectul de lege pentru sporirea vānilor pe cereale se va presenta Reichstagului încă în sesiunea acăsta.

Mai multe foi discută cu iritațiune oprirea reprezentării operei „Lohengrin” în Paris.

EPERJES, 7 Mai. — Unu incendiu a prefăcut în cenuse jumătate orașul. Patru sute de case private, casa sfatului (primăria), biserica luterană, colegiul, casa comitatensă, oficiul telegrafic, edificiul judecătorei împreună cu arhiva, reduta (teatrul), marele hotelu, banca poporală, cassa de economii, numeroșe alte edificii publice au ars totalu. Paguba e nemșurată de mare. Mai multe familii au căutat să scape în partere și în locuințele din pimițe unde, precum se dăce, au fost asfixiate. Până acum s'au scos 9 cadavre.

CAREII MARI, 7 Mai. — Eri după amēdă a izbucnit unu incendiu care, ajutat de un vētū orcanic, a pustiit celu mai frumosu cartier al orașului. Doue sute de case au ars. Castelul contelui Stefanu Karolyi a fost mântuit numai după cele mai extreme opintiri, dăr pomposul edificiu lateral al casei de sticlă e perdut. În oraș domnesce miseria ce nu se pte descrie.

Conferința din Sibiu.

(Telegramă particulară a „Gazetei Transilvaniei.”)

SIBIU, 7 Mai. — Conferința s'a deschis la 11 ore a. m. Președintele Barițiu espuse situațiunea. Biuroulu provisoru s'a compus astfel: Barițiu președinte, Dr. Lucaciu și Dr. Miha notari.

Coriolan Brediceanu ceti raportul comitetului. Urmă verificarea mandatelor delegaților.

În comisiunea însărcinată cu pregătirea concludelor au fost aleși: Barițiu, Babeșu, Dr. Rațiu, George Popu, Christea, Coroianu, Dr. A. Mureșianu, Brediceanu, Slavici, Diaconovich, Ungureanu, Dr. Oncu, Simionașiu, Dr. Isacu, Dr. Lucaciu, Dr. Nichita, Fekete Negruțiu, Ales. Micu, Patriciu Barbu, Caluțu, V. Voina, Iacobu Macaveiu, Eug. Brote, Iosifu Crișianu, Papiu Ionașiu, Lica, Ales. Filipu, Truția, Ciato, Medan, G. B. Popu, Dr. George Popa, Andreiu Cosma, Podoba, Augustinu Munteanu.

Biuroulu definitiv s'a constituit astfel: Președinti: Barițiu, Babeșu, Rațiu; notari: Dr. Lucaciu, Dr. Oncu, Dr. Isacu, Dr. Miha.

Ședința s'a închis la 2 ore d. a. Măne la 10 ore ședința a doua.

Editor: Iacobu Mureșianu.
Redactor responsabilu Dr. Aurel Mureșianu

Cursul la bursa de Viena din 6 Maiu st. n. 1887.

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including bond yields and exchange rates.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 23 Aprilie st. v. 1887.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, including various interest rates and bank notes.

Cursulu pieței Brașovū

din 7 Maiu st. n. 1887.

Table with market data for Brașov, including exchange rates for various currencies and goods.

„Noutăți pentru sezonul de vară!”

Toilete pentru mirese, promenadă și casa se confecționează la

Kovácsnai & Keresztesei

Grand Magazin de mode și confecțiuni pentru dame Brașovū (Piața mare.)

Unde a sosită de curând în mare alegere cele mai nouă materii de lână pentru rochiile, fabricate indigene și străine, Crep și Cachemir.

Chifonuri de Benedict Schroll, Șirtingu, Julett și Gradl. Pân-đerii de bumbac americane în toate lățimile.

Mostre se trimită la cerere gratis și franco.

Postavuri de Brunn

Text advertisement for Postavuri de Brunn, describing their products and services.

Anunț.

Subsemnata, absolvându cu bun succes școla de moșit din Sibiu, dorește a se angaja ca moșă în vre-o comună lipsită de moșă.

Adresa este următoarea:

Dobra N. Răsnovanu

Ghimbavū Nr. casei 75. (Weidenbach) (Comitatul Brașovū.)

Mersul trenurilor

Valabilū dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia Predealū-Budapesta și pe linia Teiușū-Aradū-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules for various routes including Predeal-Budapest, Budapest-Predeal, Teiuș-Arad-Budapest, and Budapest-Arad-Teiuș.

Nota: Orele de nopțe sunt cele dintre liniile grōse.